

עיון קל

מנחם אברהם

ניכרים בכוסם

מסע ארומטי אל בתי הקפה בהם נוצרה תרבות יהודית מודרנית

המלצרים פראקים בצבע אדמדם, לבין הגרינשטיידל בווינה, בית הקפה הספרותי שיש שכינוהו 'קפה שיגעון גדלות' על שום מה שהרגישו הסופרים והאינטלקטואלים ששהו שם זמן רב?

הו, ישנם הבדלים רבים מדי. ב'עם הספל' - שם שניתן כנראה אחרי קפה משובח במיוחד - מתגלים בצבע מרתק בתי הקפה מאירופה דרך ארצות הברית ועד ישראל עוד טרום הקמת המדינה. תוך איסוף ידע רב ופרטי פרטים כנהוג בז'אנר, הוא לא מחמיץ אף בית קפה. ובעבר, יש לומר, בתי קפה לא היו כינוי למסעדת ארוחת בוקר צפופה. מדובר היה פעמים רבות באולמות ענק מרהיבים, טרקליני קפה.

איך כתב שלונסקי? "אשריך תל אביב, קריית גוזו והקולנוע, בכל אשר תפנה סביב, בתי קפה קוראים פה - בואה!".

אם בית מרוח הוא מקום בו משחררים את הראש, באים בסוף יום וקורסים אל אחד הכיסאות לבד, כדי לשתות ולשכוח. הרי שבית הקפה, הוא ההפך הגמור ממנו. זהו מקום בו באים כדי ליצור, להחזיק את הראש ולהתאסף.

קשה להאמין איזו חשיבות הייתה לבתי הקפה בימי ערש התרבות היהודית המודרנית, עד שעוברים על ספרו של שחר פינסקר, פרופסור באוניברסיטת מישיגן וחוקר תרבות יהודית רב לשונית באירופה אמריקה ובמזרח התיכון.

"שלא כעיר קטנה עיר גדולה, עיר קטנה אדם יוצא מיד מביתו מוצא את חברו", תיאר ש"י עגנון שהלך שבי אחרי בית הקפה בלמברג, "עיר גדולה יוצאים ימים ושבועות וחודשים עד שרואים זה את זה. לפיכך קובעים להם מקום מיוחד בבית הקהוה שמזדמנים לשם לעיתים מזומנות".

בתי הקפה היו מוסדות תרבות, בעלי אופי ומנהגים, שבהם היו יושבים הוגים וסופרים, אנשי תרבות ומנהיגים ויוצרים את עתידם.

או מה ההבדל בין קוויארניה אוודז'אלובה בוורשה שבו לבשו

עם הספל

שחר פינסקר

תרגום: מתן קמינר

הוצאת מאגנס

361 עמ'